

Σύσταση (2004) 9¹
της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης
για την έννοια της «συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα»
στο πλαίσιο της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων

Η Επιτροπή Υπουργών, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 β) του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Εκτιμώντας ότι σύμφωνα με το άρθρο 1 (Α) 2 της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων ο όρος πρόσφυγας εφαρμόζεται σε κάθε πρόσωπο που εκφράζει «βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων»,

Λαμβάνοντας υπόψη τον αυξανόμενο αριθμό των υποθέσεων όπου ο φόβος δίωξης λόγω «συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα» αποτελεί βάση του αιτήματος ασύλου για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και εκτιμώντας επίσης ότι οι σχετικοί ισχυρισμοί που προβάλλονται γι' αυτόν το σκοπό είναι όλο και πιο ποικιλόμορφοι,

Προκειμένου να παράσχει κατευθυντήριες οδηγίες στα κράτη μέλη για την εφαρμογή αυτού του ειδικού λόγου που αποτυπώνεται στη Σύμβαση και χρήζει αποσαφήνισης, και να εξασφαλίσει την ομοιόμορφη εφαρμογή της Σύμβασης του 1951 στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Επαναβεβαιώνοντας τη φιλελεύθερη και ανθρωπιστική αντιμετώπιση του ασύλου από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Λαμβάνοντας υπόψη τη Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και άλλα σχετικά διεθνή και περιφερειακά κείμενα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου,

Έχοντας υπόψη τη Σύσταση No. R (81) 16 για την εναρμόνιση των εθνικών διαδικασιών ασύλου, τη Σύσταση No. R (94) 5 για τις κατευθυντήριες αρχές που πρέπει να διέπουν τις πρακτικές των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά τη μεταχείριση των αιτούντων άσυλο που φθάνουν στα ευρωπαϊκά αεροδρόμια, τη Σύσταση R (98) 15 για την επιμόρφωση των αξιωματούχων που πρώτοι αντιμετωπίζουν τους αιτούντες άσυλο, ειδικότερα στα συννοριακά σημεία εισόδου, τη Σύσταση Rec. (2001) 18 για τις επικουρικές μορφές προστασίας,

Λαμβάνοντας υπόψη τη Σύσταση της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης [1374 \(1998\)](#) για την κατάσταση των γυναικών προσφύγων στην Ευρώπη και τη Σύσταση της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης [1470 \(2000\)](#) για την κατάσταση των ομοφυλόφιλων και των λεσβίων και των συντρόφων τους στο πλαίσιο του ασύλου και της μετανάστευσης στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Θεωρεί ότι η «ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα» είναι μια ομάδα της οποίας τα μέλη χαρακτηρίζονται ή τους αποδίδεται ένα κοινό χαρακτηριστικό, πλην του φόβου δίωξης και που αντιμετωπίζονται ως ομάδα από την κοινωνία ή χαρακτηρίζονται ως ομάδα από το κράτος ή από τους διώκτες. Οι διωκτικές δραστηριότητες που πλήττουν την ομάδα μπορεί να αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο για τον καθορισμό του διακριτού χαρακτήρα της.

Ειδικότερα, η έννοια της «ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας» εφαρμόζεται σε:

¹ Υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 30.6.2004 κατά την 890^η συνάντηση των Αναπληρωτών τους. Η Επιτροπή Υπουργών έχει συσταθεί κατ' εφαρμογήν των άρθρων 13 έως 21 του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης. Μεταξύ άλλων έχει την αρμοδιότητα, μετά από σύσταση της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης ή αναλαμβάνοντας πρωτοβουλία, να εξετάζει τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων του Συμβουλίου της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένων της σύναψης συμβάσεων ή συμφωνιών καθώς και της υιοθέτησης κοινής πολιτικής από τις κυβερνήσεις για συγκεκριμένα θέματα. Οι αποφάσεις της κοινοποιούνται στα κράτη μέλη από το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ανάλογα με την περίπτωση, οι αποφάσεις της Επιτροπής περιβάλλονται τον τύπο των συστάσεων προς τις κυβερνήσεις των κρατών μελών από τις οποίες μπορεί να αιτείται να ενημερωθεί για τις δράσεις που ανέλαβαν. Απόδοση στα ελληνικά: Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα.

α) ομάδες που μπορεί να καθορίζονται από έμφυτα ή αναλλοίωτα χαρακτηριστικά,

β) ομάδες των οποίων τα μέλη χαρακτηρίζονται από κοινό ή ιστορικό υπόβαθρο ή χαρακτηριστικό που είτε είναι αδύνατο να αλλάξουν είτε είναι τόσο θεμελιώδες για την ταυτότητά τους, τη συνείδησή τους ή την ανθρωπινή αξιοπρέπειά τους ώστε είναι αδύνατο να εξαναγκαστούν να το απαρνηθούν,

Συστήνει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τις ακόλουθες αρχές όταν καθορίζουν, στο πλαίσιο του άρθρου 1 (Α) 2 της Σύμβασης του 1951, εάν ο αιτών άσυλο διώκεται λόγω της συμμετοχής του σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα:

1. Δεν υπάρχει ιεραρχία στους πέντε λόγους φόβου δίωξης της Σύμβασης του 1951, που είναι η φυλή, η θρησκεία, η εθνικότητα, η συμμετοχή σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή οι πολιτικές πεποιθήσεις. Όλοι εφαρμόζονται σε ισότιμη βάση. Ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε υπόθεσης οι λόγοι μπορεί να αλληλοκαλύπτονται και ο αιτών άσυλο μπορεί βάσιμα να αναγνωριστεί πρόσφυγας για περισσότερους από έναν λόγους φόβου δίωξης.

2. Η έννοια της συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά και ολοκληρωμένα υπό το φως του σκοπού και του αντικειμένου της Σύμβασης του 1951. Όμως, η ερμηνεία της δεν πρέπει να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης επιβάλλοντας στα κράτη υποχρεώσεις που δεν έχουν αναλάβει.

3. Η συνοχή δεν είναι αναγκαίο στοιχείο για την αναγνώριση «της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας», ούτε είναι απαραίτητο τα μέλη της να γνωρίζονται ή να σχετίζονται μεταξύ τους. Επίσης, δεν απαιτείται να κινδυνεύουν όλα τα μέλη της ομάδας από δίωξη.

4. Η εφαρμογή της έννοιας της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας δεν εξαρτάται από το μέγεθός της.

5. Η απλή συμμετοχή σε μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, με τα χαρακτηριστικά που περιγράφηκαν παραπάνω, δεν θεμελιώνει κατ' αρχήν τη βασιμότητα της αίτησης αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα. Κάθε αίτηση ασύλου πρέπει να εξετάζεται εξατομικευμένα λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση μεταξύ της ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας και του πραγματικού κινδύνου δίωξης που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος. Περαιτέρω, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση που επικρατεί στη χώρα καταγωγής. Όμως, μπορεί σε κάποιες ειδικές περιπτώσεις η απλή συμμετοχή στην ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα να αποτελεί επαρκή λόγο φόβου δίωξης.

6. Όταν εξετάζουν αιτήματα ασύλου που στηρίζονται στη συμμετοχή στην ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη ειδικότερα, εκτός από τα προαναφερόμενα γενικά κριτήρια που προβλέπονται στα σχετικά διεθνή κείμενα, τους κανόνες που διέπουν τα ζητήματα του φύλου και της ηλικίας και του εμπιστευτικού χαρακτήρα του αιτήματος και να αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στις πληροφορίες για την κατάσταση στη χώρα καταγωγής.

Καλεί τα κράτη μέλη να ενημερώσουν για την εφαρμογή των προαναφερόμενων αρχών την Ad Hoc Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για τις Νομικές Πτυχές του Εδαφικού Ασύλου, τους Πρόσφυγες και τους Ανιθαγενείς (CAHAR).